

MANEL VIDAL BOIX

LA

PASSADA

A

L'ESPAI

DESTINO

----- MEMÒRIES PARCIALES -----

Manel Vidal Boix

LA PASSADA A L'ESPAI

Memòries parcials

Edicions Destino

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

© Manel Vidal Boix, 2025

© Columna Edicions, Llibres i Comunicació, S.A.U. / Destino

Av. Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona

Primera edició: març del 2025

ISBN: 978-84-19734-19-8

Dipòsit legal: B. 2.273-2025

Fotocomposició: Grup62

Imprès a Catalunya - *Printed in Catalonia*

TAULA

1. La passada a l'espai	13
2. L'home que va confondre el futbol	23
3. L'heroi automàtic	39
4. Catalunya en miniatura	53
5. El Camp Nou i jo (I)	69
6. La convocatòria	77
7. Els xèrifs	93
8. Alemanya (I): la prova	111
9. Alemanya (II): «Civis, civis, civibus» . . .	133
10. Alemanya (III): la final	167
11. El Camp Nou i jo (II)	187
<i>Agraïments</i>	203

L'estiu del 1996 els meus pares van llogar una casa a l'Armentera, a l'Alt Empordà. Jo tenia set anys. A la majoria de records que en tinc hi apareixen les dues nenes sahrauís que van passar aquell estiu amb nosaltres, la Khalifa i la Tagla. També sé que em vaig passar moltes hores xutant una pilota contra la paret que hi havia al pati, fins al punt que els veïns van acabar demanant clemència, tot i que no tinc clar si el record és meu o si m'ho van explicar al cap d'uns anys i vaig modificar l'arxiu per guardar-lo a la carpeta de la meva memòria, que de vegades passa. Però el record més viu que tinc d'aquell estiu és el moment en què el meu pare em va dir que el Barça havia fitxat Ronaldo Nazario. Estranyament, no és un record alegre.

Érem a la cuina esmorzant i el meu pare llegia *El Punt*. Quan va arribar a la secció d'Esports em va dir «Mira, al final hem fitxat aquell brasiler que juga a Holanda». Em va apropar el diari per ensenyar-me la notícia, que estava acompanyada d'una foto d'un

noi molt jove, amb un somriure que ensenyava unes dents molt grosses i amb una arracada d'una creu penjant de l'orella esquerra. Vaig preguntar al pare si aquest Ronaldo era més bo que Iván de la Peña, el meu jugador preferit. I quan em va dir que sí, em vaig posar a plorar desconsoladament. Suposo que per a un nen de set anys un ídol és com un hàmbster o un tamagotxi: un ésser que estimes i que d'alguna manera has de protegir; i a mi em devia preocupar que potser a partir d'ara De la Peña no fos tan protagonista, o fins i tot que la gent se n'acabés oblidant. El meu pare segur que no va entendre res. Però recapitem un moment: estiu a l'Empordà, nenes sahrauís adoptades durant els mesos de calor i un protagonista que el problema més greu que té és que el seu equip ha fitxat un jugador presumptament més bo que el seu ídol. No sé si hi pot haver un retrat més exacte d'una família progre dels anys noranta.

Iván de la Peña va ser l'ídol d'infància de molta gent. De molta més gent del que seria esperable en un jugador amb una carrera irregular, un palmarès molt discret, el carisma d'un pot de lleties mig buit i un sobrenom ridícul: lo Pelat. Quan conec algú i em diu que el seu jugador preferit d'aquell Barça disfuncional també era Iván de la Peña, immediatament me'l miro diferent. Uneix molt, el «delapeñis-

me». És com quan algú t'explica que el seu pare tampoc no parla mai de sentiments, o que a ell el van portar a una escola religiosa i ara demana perdó fins i tot quan l'atraquen a punta de navalla pel carrer, o que «Abans llegia molt, però ara fa molt de temps que no em concentro»: tu ja saps que, poc o molt, allà hi haurà una sintonia.

De la Peña va ser un dels meus ídols futbolístics. N'he tingut molts d'altres. Ronald Koeman, que en va ser el primer. Patrick Kluivert, de qui m'encantava que fos tan estètic i tan poc efectiu. Ronaldinho, que va ser tan feliç jugant com un nen que serà un adult trist per sempre. Sergio Busquets, que et permetia cribrar qui en sabia de futbol i qui no: si no li veia les virtuts, és que no en tenia ni idea. O Leo Messi, que es va passar el joc.

Necessito admirar, jo. Em passa amb el futbol i em passa amb tot. Però no admiro a la babalà: trio bé. De tant en tant descobreixo un cantant, un actor o un escriptor nou i el col·loco en un pedestal. Tampoc no és res gaire especial ni exòtic: hi ha molta gent que fa el mateix. Però també hi ha gent que no. I jo no em refio gens de la gent que no admira. Contràriament al que podria semblar, algú

que no s'atreveix a tenir ídols és sovint algú amb més ego que autoestima. Si estàs satisfet amb qui ets i amb el teu lloc al món, et pots dedicar a seleccionar unes quantes persones i a venerar-les esportivament. No suporto la gent que pretén reafirmar la seva personalitat deixant molt clar que ningú mereix el seu entusiasme. La gent que matisa. «Està bé, sí, però». Acomplexats. Deixeu-nos flipar-nos.

A més a més, el futbol és un terreny de joc especialment adobat per tenir herois. Pots escollir un jugador i hi pots projectar el que et doni la gana. Pots admirar un futbolista només per com juga. Però també per com és. Fins i tot, per com t'imagines que és. Per si és divertit, per si és estrany, per si és mig boig. Per les seves idees polítiques. Per com expressa l'odi als enemics comuns. Pot ser que l'admiris perquè vols ser com ell, però també pot ser que no. Deleguem en una colla de postadolescents semianalfabets un trosset de la nostra personalitat. I pretenem que no ens decebin mai. No té cap sentit. És fantàstic.

Però és que el futbol també és un terreny de joc perfecte per tenir antiherois. En el meu cas, he odiat tants o més jugadors que els que he admirat. Fernando Hierro, que era un porc. Luis Figo, que ens va trair. Raúl Tamudo, que ens odiava tant que es va acabar mereixent que l'odiéssim. Paolo Di Canio,

que era un feixista. Sergio Ramos, que feia aquell gest tan fastigós amb la mà d'«Aixeca't, va, que no t'he tocat» després de deixar tetraplègic algú. Xabi Alonso, que era igual de porc que Hierro o Ramos i a sobre escoltava Arcade Fire. Thomas Müller, que gaudia tant d'humiliar-nos que va fer que ens tornéssim a sentir petits després de molt de temps.

Quan odies algú que coneixes, l'odies a partir dels defectes que hi comparteixes. Gairebé sempre odies allò que et sembla una pitjor versió de tu mateix. Odies el teu enemic perquè et fa por convertir-te en ell algun dia (perquè en el fons saps que és possible) o, encara pitjor, perquè et fa por ser ja com ell i ser l'únic que no se n'ha adonat. No és el mateix odiar que menysprear o que envejar. Menyspreem els que considerem inferiors i envegem els que considerem superiors. Només odiam els que considerem iguals.

Els odis que neixen i moren dins del futbol ens permeten escapar d'això. Un antiheroi futbolístic és simplement algú a qui podem detestar sense emmirallar-nos-hi, ni comparar-nos-hi, ni veure'ns-hi en cap moment. El podem odiar i proud. És un odi pur i saludable, d'aquell que va molt bé per a la pell.

Iván de la Peña era, sobretot, un jugador imperfecte. No tenia força, no feia gaires gols, no s'hi podia comptar gens en defensa, es lesionava sovint i perdia pilotes a dojo. A més, va prendre decisions molt erràtiques durant la seva carrera, sobretot per a algú que després s'ha dedicat a ser representant de futbolistes. Amb vint-i-dos anys se'n va anar a la Lazio. Li devien pagar molt bé, però veure un jugador així a la Serie A és com veure un esquimal collint pomes a Lleida en ple agost. I després de tornar al Barça i fracassar, se'n va anar a l'Espanyol, que és la manera més efectiva de dir-li al món «Jo, a partir d'ara, com a molt faré coses mitjanes, perquè de grans segur que no». Bàsicament, Iván de la Peña feia una sola cosa bé, com els passa a tots els genis. En el seu cas, el que feia bé eren les passades a l'espai.

La passada a l'espai és l'únic gest tècnic que m'interessa del futbol. Condensa tot el que està bé del món, perquè requereix molta precisió, però alhora també molta imaginació. El seny i la rauxa, que diuen els imbècils.

No m'interessa gens el debat sobre si el futbol és art o no, ni si és cultura o no ho és. Però sé que una passada a l'espai és el que converteix el futbol en bon futbol, perquè parteix d'una intuïció per provocar sensació de perill. Passa el mateix amb els bons articles o els bons concerts: neixen en la intuï-

ció de qui els crea i es fan grans en la sensació de perill de qui els rep. He vist grups virtuosíssims en directe que no m'han fet moure ni una cella perquè no m'ha semblat que arrisquessin res en cap moment. En canvi, totes les vegades que he vist Adrià Puntí (i han estat moltes) m'ha semblat que posava tota la seva sensibilitat al servei del que tenia entre mans i que estava disposat a pagar-ne el preu, perquè no sabia fer-ho de cap altra manera.

Si pogués fer desaparèixer una sola espècie del món del futbol, seria la del migcampista que no arisca mai. El típic malparit que quan té l'opció de posar-la a l'espai entre un central i un lateral, perquè allà hi ha la possibilitat que hi passin coses, decideix trepitjar-la i passar-la en horitzontal o cap enrere al company que té més a prop. El migcampista convergent. Fora del futbol, aquesta escòria.

Crec que per això m'agradava tant Iván de la Peña, de petit: perquè no especulava mai. Assumia riscos tota l'estona, sempre en benefici de la bellesa i l'adrenalina. Suposo que jo també volia ser així, de gran. No sé si me n'he sortit gaire.